

Η ΜΕΛΛΟΥΣΑ ΖΩΗ

TΑ ὄνειρα τῶν παρελθουσῶν γενεῶν εἶναι ἀλήθειαι τῆς σήμερον. Πρό τινων χιλιάδων ἐτῶν, ὁ σεβασμὸς πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ὑπαρξίν, ὑπῆρχε μόνον ἐν τῇ φαντασίᾳ ὀλίγων, οὓς οἱ πολλοὶ ἐκάλουν ὄνειροπόλους. Σήμερον καίτοι δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ὁ σεβασμὸς οὗτος, ἀφοῦ ἕκαστος ἀφίεται ἐλεύθερος ν' ἀποθάνῃ ἐκ πείνης, ἢ ν' αὐτοκτονήσῃ, ἢ νὰ ἐκπέσῃ εἰς τὴν ἐσχάτην ἐξαχρείωσιν ἡττώμενος ἐν τῷ ἀγενεῖ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνι, οὐχ' ἥττον, ἢ καταστροφή τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, πληροῖ φρίκης τὴν δημοσίαν συνειδήσιν. Δὲν εἶναι ὄνειροπόλος σήμερον ὁ διαμαρτυρούμενος κατὰ τῆς ἀνθρωποθυσίας. Ἡ δημοσία συνειδήσις ἀναγνωρίζει τὸ βᾶσιμον τῆς διαμαρτυρίας ταύτης. Ἄν οἱ νόμοι ἦσαν πράγματι, ὡς προβάλλεται, ἔκφρασις τῆς κοινῆς συνειδήσεως, δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἀνθρωποθυσία οὔτε ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς ἀμαθείας, οὔτε ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν πολέμων. Ἄλλ' οἱ νόμοι εἶναι ἀπλῶς ἔκφρασις τῶν ὀλίγων ἰσχυρῶν ἀτόμων ἅτινα οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουν πρὸς τὴν κοινήν συνειδήσιν, καὶ θεωροῦν τὴν ἀνθρωποθυσίαν ὡς στήριγμα τῆς ἰσχύος των. Ἐν τούτοις πᾶς λόγος ὑπάρχει ὅπως πιστεύωμεν ὅτι ὄχι μόνον ἡ ἀνθρωποθυσία θὰ ἐκλείψῃ καὶ ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς ἀλλὰ καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς πᾶν εἶδος ζωῆς, ἐν ἴσῃ μοίρᾳ θ' ἀναγραφῇ ἐν τῇ κοινῇ συνειδήσει.

Ἄλλὰ, μολονότι τὴν ἀνθρωποθυσίαν ἀποστρέφεται σήμερον ἡ κοινή συνειδήσις, εἶναι δυνατὴ ἡ ἐξασφάλισις τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως καὶ τῆς εὐδαιμονίας αὐτῆς ;

Τὴν ἱστορίαν τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ Ῥενὰν ἀφηγήθη ἐσχάτως εἰς τὸν κόσμον, μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης τὸν Γάλλον φιλόσοφον γλαφυρότητος καὶ ἐμβριθείας. Βαθύταται ἀλήθειαι ὑπάρχουσιν ἐν τῷ προσφάτῳ τούτῳ ἀριστουργήματι τοῦ σοφοῦ

συγγραφέως. Οἱ προφήται τῆς Ἰουδαίας ἦσαν ὄνειροπόλοι, καὶ ἐκ τῆς κρίσεως ταύτης εἰς ἣν ὁ Ῥενὰν καταλήγει κατόπιν συλλογισμῶν οὓς ἐπεθύμουν νὰ ἀνεγίνωσκε πᾶς εἰ δυνατόν Ἕλληνα, ἀποφαίνεται ὅτι οἱ σημερινοὶ «ὄνειροπόλοι» τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς εἶναι προφῆται, εἶναι ἀκριβῶς διάδοχοι τῶν προφητῶν τῆς Ἰουδαίας.

Ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους δὲν συνετελέσθη εἰσέτι. Πᾶς δὲ ὅστις, προσφιλοσοφῆσας καὶ κτησάμενος τὴν σοφίαν ἣν παρέχει ἡ σπουδὴ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἐπιστήμης, προσδοκᾷ τὴν σωτηρίαν ταύτην τοῦ κόσμου, εἶναι προφήτης. Τὸ δὲ πῦρ ὅπερ ἡ προφητεία του μεταδίδει, παράγει ἐσταυρωμένους καὶ μεσσίας, διότι, φαίνεται, μόνον ἐπὶ τῷ ὄρω τούτῳ ἡ πρόοδος χωρεῖ. Οὗτος ὑπῆρξεν ὁ νόμος ἀνέκαθεν.

Οἱ «ὄνειροπόλοι» οὓς ὁ Ῥενὰν ἀποκαλεῖ προφήτας, ἡ δὲ ἡμιμάθεια ὄνειροπόλους, βλέπουσιν ἤδη διὰ τῶν πνευματικῶν ὀφθαλμῶν των τοὺς νέους ὀρίζοντας πρὸς οὓς ἡ κοινωνία μας φέρεται μετὰ τὴν πλήρη περιπετειῶν καὶ θυελλῶν πορείαν της διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Ἐν ταύτῳ δὲ ὁ ἀνὰ τὸν κόσμον ὑπάρχων ἱερὸς λόγος ἐπιλέκτων ἀφωσιωμένων εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀφυπνίσεως ἰδεώδους τινος ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀποτεθαρρημένων, ὁ ἱερὸς λόγος οὗτος τῶν σωτήρων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὅτε μὲν λοιδορουμένων, ἄλλοτε σταυρουμένων, καὶ ἄλλοτε κατατομουμένων, ἐπιτελεῖ τὸ μέγα ἔργον του, μετὰ πυρὸς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἱερωτέρου, κατακτῶν συνειδήσεις, κερδαίνων ἐδάφη ἐν τῇ δημοσίᾳ γνώμῃ καὶ βαδίζων μὲ τὴν συναίσθησιν τοῦ νικηφόρου, εὐθὺ πρὸς τὴν ἐξέγερσιν τῆς παγκοσμίου πίστεως ἐπὶ τὸ μέλλον.

Εἶπον ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη ὑπερφυσικοῦ χαρίσματος ὅπως εἶναι τις προφήτης. Ὁ σοφὸς εἶναι προφήτης. Σοφὸς εἶναι ὁ ἔχων τὴν πεῖραν τοῦ παρελθόντος. Ἐμβαθύνετε εἰς τὸ παρελθόν, κατανοήσατε τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ θὰ ἴδητε ἐνώπιον ὑμῶν διαυγέστατον τὸ μέλλον. Ὅχι μόνον τοῦτο ἀλλὰ καὶ ἡ πλήρης κατανόησις τοῦ παρελθόντος θὰ σᾶς διδάξῃ ὅτι τὸ μέλλον εἶναι ἔργον ὑμῶν, ὅπως τὸ παρὸν εἶναι ἔργον τῶν ἀπελθουσῶν γενεῶν. Καὶ οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν δρᾶσαντες, παρεσκεύαζον τὸν αἰῶνα ἐν ᾧ ζῶμεν, ἀσυνειδήτως, λεληθότως καὶ διὰ τοῦτο ἀτελῶς, ἀλλ' ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ δημιουργήσωμεν τὸ μέλλον ἐν ἐπιγνώσει, διότι ἐργαζόμεθα ὑπὸ τὸ ὁσημέραι αὐξὸν φῶς τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἱστορίας. Δυνάμεθα νὰ θέσωμεν ὠρισμένας βάσεις τοῦ μέλλοντος κοινωνικοῦ καθεστώτος—βάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ ἰσχὺς τῶν πραγμάτων καὶ ἡ ἐξέλιξις θὰ οἰκοδομήσῃ τὸν ἀληθῆ πολιτισμὸν,

ἢ μᾶλλον τὸν ἀνθρωπισμόν, διότι αὕτη εἶναι ἡ λέξις ἣτις δύναται νὰ διακρίνη τὴν μέλλουσαν ζωὴν ἀπὸ τὴν ἐνεστῶσαν.

Εἶδετε ἐν τῇ ἱστορίᾳ; Ἐν Ἑλλάδι ὑπῆρχε θεσμὸς οὗ τὴν κατάργησιν δὲν ἐτόλμα νὰ προτείνῃ οὔτε ὁ τολμηρότερος ὄνειροπόλος. Ἡ δουλεία ἦτο, ἐν τῇ πεποιθήσει τοῦ Πλάτωνος καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους, θεσμὸς ὅστις ὄχι μόνον δὲν ἠδύνατο εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα νὰ καταργηθῇ, ἀλλ' ἦτο καὶ ἀναγκαῖος, πολύτιμος διὰ τὴν ὑπαρξίν κοινωνίας.

Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἦτο ἀναγκαῖος διὰ τὴν κοινωνίαν ἐκείνην. Οἱ μεγάλοι νόες οὐς ἀνέφερα δὲν ἠδύνατο νὰ φαντασθῶσι κοινωνίαν ἄνευ δούλων. Ἄλλ' εἰς τὰς διανοίας τῶν ἀνθρώπων συνετελέσθη βαθμηδόν, καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν κατὰ καιροὺς «ὄνειροπόλων,» ῥιζικὴ ἐπανάστασις καὶ σήμερον κυριότης ἐπὶ τοῦ προσώπου εἶναι τι ἀποτρόπαιον. Οἱ «ὄνειροπόλοι» οἱ κηρύξαντες τὴν κατάργησιν αὐτῆς, ἀναγκαίως ἔτι κρινομένης, σήμερον ἀριθμοῦνται μεταξὺ τῶν σωτήρων τῆς ἀνθρωπότητος.

Κυριότητα ἐπὶ τοῦ προσώπου δὲν ἀνέχεται ἡ σημερινὴ κοινωνία, ἀλλὰ κυριότητα ἐπὶ πράγματος ἀνέχεται, διότι δὲν κατενόησεν ἔτι τὸν μεταξὺ τῶν δύο ὑπάρχοντα μοιραῖον σύνδεσμον. Ἐνεκα προσομοίας ἀμαθείας, ἐνῶ ἀποκρούει τὴν καταστροφὴν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς οὐδαμῶς ταρασσεται ἐκ τῆς καταστροφῆς τῆς ζωῆς τῶν λοιπῶν ἐμψύχων. Εἶναι τόσῳ ἀναγκαῖος ὁ σύνδεσμος μεταξὺ τῆς κυριότητος ἐπὶ τοῦ προσώπου, καὶ τῆς κυριότητος ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ὥστε ἄνευ τῆς καταργήσεως ἀμφοτέρων, ἡ κατάργησις τῆς μιᾶς εἶναι μόνον φαινομενικὴ. Ἡ ἀπόδειξις τούτου—ἣτις ὅμως θὰ ἦτο θέμα ἰδιαιτέρας πραγματείας—κεῖται ἐν τῷ προφανεῖ γεγονότι, ὅτι ἡ ἀρχαία δουλεία κατηργήθη μόνον φαινομενικῶς. Αἱ ἐργατικαὶ τάξεις τῆς σήμερον—πάντες δηλαδὴ οἱ παρέχοντες ἀπαραίτητον τινα ἐργασίαν—ἀντικατέστησαν τοὺς δούλους τῆς ἀρχαιότητος, διότι ἡ ὑπαρξὶς αὐτῶν ἐξήρτηται ἐξ ἑνὸς μισθοῦ, ὃν παρέχει, καὶ ἀφαιρεῖ κατὰ βούλησιν ὁ συναγωνισμός.

Οὔτε ἡ γῆ οὔτε τὸ πλήρωμα αὐτῆς δύναται νὰ ὑπαχθῶσιν ὑπὸ τὴν κυριότητα ἀτόμων. Ὅ,τι θὰ ἔχῃ νὰ πράξῃ ἡ μέλλουσα κοινωνία εἶναι νὰ προστατεύσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῶν πραγμάτων, τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πλοῦτου, ὅπως ἡ ἐνεστῶσα κοινωνία φιλοτιμεῖται νὰ προστατεύσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῶν προσώπων, τυφλοῦσα βεβαίως τὴν κοινὴν συνείδησιν, ἀφοῦ ἐλευθερία τοῦ προσώπου δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἄνευ ἐλευθερίας τοῦ πλοῦτου. Ἡ κοινὴ συνείδησις δὲν διδάσκεται ὡς ἔδει ὅτι πᾶσα ἐλευθερία εἶναι ψευδῆς ἐν ὄσῳ ὁ πλοῦτος ἀφίεται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἰσχυροτέρου

ἡ ἐπιτηδειότερου. Κηρύσσεται ὡς δόγμα ὑπερτάτης κοινωνιολογικῆς σοφίας ὅτι οἱ ἥττον ἰσχυροί, πρέπει ν' ἀφίνωνται ἐλεύθερο: ὅπως ἀπογυμνοῦνται, ἐξαχρειοῦνται ἢ αὐτοκτονῶσι.

Δουλεία ὑπὸ τὸ ὄνομα ἐλευθερία! Ἄλλὰ προβαίνουν τὰ φῶτα ἡ ἀθλιότης δὲ κορυφοῦται, βαίνουσα παραλλήλως μὲ τὴν πρόοδον. Ἡ ἰσχὺς τῶν πραγμάτων φέρει βαθμηδὸν πλήρη ἐπανάστασιν τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων. Καὶ θὰ ἐπῆρχετο ταχύτερον ἡ ἐπανάστασις αὕτη, ἀποσοβουμένων πολλῶν ἐν τῷ μεταξύ συμφορῶν, ἐὰν ἕκαστος ἐκ τῶν ἐνότων ὑπεβοήθει εἴτε διὰ λόγων εἴτε δι' ἔργων τὴν ἰσχὺν τῶν πραγμάτων.

Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων, δὲν θὰ εἶναι πλέον ὁ πλοῦτος γέρας τοῦ ἐπιτηδείου. Ὁ ἐπιτηδεῖος μόνον ἐν τῷ σκότει εἶναι ἰκανὸς νὰ ἐργάζεται. Ἐν τῷ φωτὶ εἶναι μηδέν. Τὸ ἀνατέλλον φῶς τῆς ἀληθείας θὰ φυγαδεύσῃ τὴν σατανικὴν δρᾶσιν του Ὁ πλοῦτος ὅστις θὰ εἶναι γέρας παντὸς διὰ τῆς ἐργασίας του συμβάλλοντος εἰς τὴν ὑγίειαν τῆς κοινωνίας, θὰ εἶναι ὄργανον καθολικῆς εὐδαιμονίας καὶ κοινωνικῆς προόδου, ἐνῶ σήμερον εἶναι ὄργανον εὐδαιμονίας καὶ προόδου μιᾶς μόνον τάξεως ἀνθρώπων. Οἱ Παρισίνοὶ ἐπιδεικνύουν εἰς τὸν κόσμον τὰ ἀγαθὰ τῆς προόδου ὅλοσεν ἐπὶ τοῦ πεδίου τοῦ Ἄρεως. Ἄλλὰ τὰ ἀγαθὰ ταῦτα ἐνῶ εἶναι προϊόντα τῆς ἐργασίας τῶν πολλῶν, ἀποτελοῦν ὄργανα εὐδαιμονίας καὶ προόδου μόνον τῶν ὀλίγων. Ἡ κοινὴ συνείδησις δὲν κατενόησεν εἰσέτι τί ἐστὶ Δικαιοσύνη. Ὁ κόσμος εἶναι ἔμπλεως πλοῦτου καὶ μεστὸς δυνάμεως πρὸς παραγωγὴν ἔτι πλείονος, — χιλιοπλασίου. Καὶ ὅμως εἰς τὰ ἐννέα δέκατα τῆς κοινωνίας, τὰ παραγαγόντα τὸν πλοῦτον, ἀπαγορεύεται ἡ χρῆσις αὐτοῦ, καὶ ἐπιτρέπεται μόνον εἰς ὀλίγους οἵτινες δὲν παρήγαγον ἀλλ' ἀπλῶς ἀπέκτησαν αὐτόν.

Ἡ ἐξήγησις τοῦ μηχανισμοῦ δι' οὗ οἱ ὀλίγοι οὗτοι ἀπέκτησαν τὸν πλοῦτον, χωρὶς νὰ τὸν παραγάγῃσι, θὰ καθίστα τὴν διατριβὴν μου, ἐπίπονον μᾶλλον ἀνάγνωσμα, διὰ τὸ ἀνὰ χεῖρας Ἡμερολόγιον τοῦ φίλου μου κ. Σκόκου, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ σημειώσω ὅτι τὸν ἀπέκτησαν δολίως. Πράγματι, ἄλλως ἢ δολίως δὲν δύναται ν' ἀποκτήσῃ τις πλοῦτον ὃν δὲν παρήγαγεν. Οἱ ὀλίγοι οὗτοι ἀποτελοῦν τάξιν, τὴν τάξιν τῶν λεγομένων πλουσίων, ἣτις ἐνεστάλλαξεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν προσφάτων γενεῶν τὴν ψευδῆ πεποιθήσιν ὅτι μεταξύ δύο συμβαλλομένων, οἷον ἀγοραστοῦ καὶ πωλητοῦ, ὑπάρχει πάντοτε ἀπόλυτος ἐλευθερία βουλήσεως, προστατευομένη ὑπὸ τοῦ νόμου. Ἐδῶ εἶναι ἡ ἀπάτη. Πωλῶ τὴν ἐργασίαν μου ἀντὶ ἑξ, μολονότι ἀξίζει δέκα. Ὁ ἀγοραστὴς ὑποκριτικώτατα λέγει ὅτι οὐδεὶς μὲ

ὕποχρεοῖ νὰ τὴν πωλήσω. Ἄν δὲν θέλω δὲν τὴν πωλῶ Ὁ ἀγοραστής δὲν χάνει τὸ πρᾶγμα, διότι τὸ εὐρίσκει καὶ ἀλλαχοῦ! Εἶναι τόσοι οἵτινες πωλοῦν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἀντὶ ἕξ. Ἀλλὰ τὰ τέκνα μου θέλουν τροφήν, ἐνδυμασίαν, καὶ ἐπομένως ἀναγκάζομαι, ἐξαναγκάζομαι νὰ πωλήσω πρὸς ἕξ. Τὸ εἶδος ὅμως, δηλαδὴ ἡ ἐργασία μου ἀξίζει δέκα. Δίδω δέκα καὶ λαμβάνω ἕξ, ἄρα ἐξαναγκάζομαι νὰ χαρίσω τέσσαρα. Ὡραία ἐλευθερία βουλήσεως! Εἶδομεν ὅτι εἶναι τόσοι ἄλλοι οἵτινες πωλοῦν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα πρὸς ἕξ. Ὑποθέσατε ὅτι ἑκατὸν ἕξ αὐτῶν τῶν τόσων πωλοῦν εἰς τὸν αὐτὸν ἀγοραστήν. Ἴδου πῶς ἐν ἄτομον ἐξαναγκάζει ἑκατὸν ἐργάτας νὰ τοῦ χαρίσουν τὰ τέσσαρα δέκατα τῆς περιουσίας των. Τὸ ἄτομον αὐτὸ γίνεται κεφαλαιούχος, καὶ ὅσω πλουσιώτερος εἶναι τόσῳ περισσότερον ἐξαναγκάζει τοὺς ἐργάτας νὰ τοῦ χαρίζουν. Οὗτος εἶναι ὁ τρόπος καθ' ὃν ἡ τάξις τῶν κεφαλαιούχων σήμερον ἀπολαύει τὰ ἀγαθὰ τῆς προόδου, ἐνῶ τὰ λοιπὰ ἐννέα δέκατα τῆς ἀνθρωπότητος παλαίου καὶ ἀγωνίζονται, ἀγωνίζονται καὶ παλαίου, περὶ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, κατὰ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἐξαχρειώσεως, ὑπὸ τὸν πανικὸν τῆς στερήσεως, ἐνῶ δὲν θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ συμβαίη τοῦτο, ἐὰν δὲν ἐξαναγκάζοντο νὰ χαρίζουν τὴν περιουσίαν των εἰς τοὺς ὀλίγους.

Ληστεία ὑπὸ τὸ ὄνομα ἰσότης!

Ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις ἦς τὴν ἑκατονταετηρίδα ἐφέτος ἐορτάζουν οἱ κεφαλαιούχοι τοῦ κόσμου, ἐνεφύσησεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὴν σώτειραν ἰδέαν ὅτι ἄνευ ἐλευθερίας, ἄνευ ἰσότητος, ἄνευ ἀδελφότητος δὲν δύνχται νὰ υπάρξῃ οὔτε ἐθνικὴ οὔτε ἀτομικὴ εὐδαιμονία. Ἀλλ' οὔτε ἐλευθερία οὔτε ἰσότης, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἀδελφότης, χαρακτηρίζει σήμερον τὰς κοινωνίας τοῦ κόσμου. Καὶ πῶς ἦτο δυνατὸν τοῦτο, μὲ τὸ σύστημα τῆς ἐξαναγκάσεως ὅπερ ἐξήγησα ἀνωτέρω;

Ἐγγυήσεις περὶ τοῦ ἀτόμου, ὅπερ δὲν ἔχει τὴν ἐπιτηδειότητα ν' ἀποκτᾷ χρήματα, δὲν υπάρχουν ἐνῶ πᾶσαν ἐγγύησιν δίδει ἡ πολιτεία εἰς τὸν ἔχοντα τοιαύτην ἐπιτηδειότητα. Ἀλλ' ἡ ἰκανότης αὕτη δὲν εἶναι εὐγενής, καὶ ὅταν ἐλευθερία ὑπάρχει μόνον καὶ μόνον πρὸς ἐπικράτησιν τοῦ ἀγενοῦς, βεβαίως τοῦτο δὲν εἶναι ἐλευθερία· ἄλλως ἔπρεπε νὰ τεθῶσιν ἐγγυήσεις καὶ πρὸς ἐλευθερίαν τῶν λωποδυτῶν.

Δὲν εἶναι δὲ καλητέρα ἡ τύχη εἰς ἣν ἐξέπεσεν ἡ λέξις τῆς ἰσότητος. Ἐχουν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι (ἐννοῶ οἱ συμβάλλοντες πρὸς τὴν ὑπαρξίν τῆς κοινωνίας) ἴσας εὐκολίας πρὸς ἀνάπτυξιν; Βεβαίως ὄχι. Πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἐπιτηδαιοί, ἄλλως κηρύσσονται

όντα κατωτέρου είδους. "Αν οὕτω δὲν εἶχε τὸ πρᾶγμα, ἰσότης θὰ ὑπῆρχε.

Ἐὰν δὲ ἐλευθερία καὶ ἰσότης ὑπῆρχον, θὰ ὑπῆρχε καὶ ἀδελφότης διότι δὲν θὰ ὑπῆρχε συναγωνισμός, ὅστις ἀντιστρατεύεται πρὸς τὴν ἀδελφότητα ἀπαιτῶν πάλιν τῶν ἀνθρώπων κατ' ἀλλήλων μόνον καὶ μόνον διεξαγομένην πρὸς ἱκανοποίησιν φυσικῶν ἀναγκῶν. Ἀντὶ ἡ ζημία ἐνός ν' ἀποβαίνει κέρδος τῶν λοιπῶν, ἡ ἀδελφότης θὰ καθίστα τὴν ζημίαν ἐνός, ζημίαν ὄλων, καὶ τὸ κέρδος ἐνός, κέρδος ὄλων. Οἷα αἰσχύνῃ ἀληθῶς καὶ οἷα μωρία, νὰ ἐπαιρώμεθα τόσῳ ἐπὶ πολιτισμῶ καθ' ὃν χρόνον καταδικάζομεν ἡμᾶς αὐτοὺς εἰς τὴν ἀγενῆ πάλιν περὶ φυσικῶν ἀναγκῶν. Ναι, ἡ ἐπιστήμη ἀναγνωρίζει διεξαγωγὴν πάλης τινος, ἀλλ' ὄχι πρὸς προαγωγὴν καὶ ἐξέλιξιν τῆς βαρβαρότητος, ἀλλὰ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Τί κοινὸν δὲ ἔχει ὁ ἀνθρωπισμὸς πρὸς τὸν χρηματισμὸν; Μῶλα ταῦτα τὸ κράτος τῶν ἰδεῶν τούτων ἀρχίζει ν' ἀναγνωρίζεται ὁλοέν, καθ' ὃν λόγον τὸ πνεῦμα τείνει νὰ ἐπικρατήσῃ τῆς ὕλης. Πρὸ τινων αἰῶνων θὰ ἐκαίετο ζῶν ὁ τολμῶν νὰ ἔχῃ γνώμας τοιαύτας. Πρὸ τινων δεκαετηρίδων θὰ ἐμυκτηρίζετο, πρὸ τινων ἐτῶν θὰ ἤκούετο μετ' ἐκπλήξεως. Σήμερον ἀκούεται μετὰ σεβασμοῦ. Αὐριον αἰ γνῶμαι του θὰ εἶναι κοινὸν χρῆμα καὶ μεθαύριον θ' ἀνακηρυχθῆ προφήτης. Δὲν καλεῖται πλέον βλέπετε ῥιζοσπάστης, δὲν καλεῖται ὄνειροπόλος, ὁ ἰσχυρίζομενος ὅτι εὐδαιμονία εἶναι ἀδύνατος ἄνευ ἐλευθερίας, ἰσότητος καὶ ἀδελφότητος. Ἀντὶ νὰ καίωσιν αὐτὸν ζῶντα οἱ ἰσχυροὶ σήμερον, μεταχειρίζονται ἄλλην μέθοδον. Διαστρέφουν τὴν ἀλήθειαν, διακηρύττοντες δι' ὄλων τῶν ἰσχυρῶν μέσων των, ὅτι ὑπάρχει ἐλευθερία, ὑπάρχει ἰσότης. Ἐπὶ τῶν ἰσχυρῶν πάντοτε ἐπικάθεται ἐφιάλτης ὅστις δὲν ἀφίνει αὐτοὺς νὰ ὄνειρευθῶσιν ἄλλον κόσμον. Οὕτω παραπλανηθεῖσα ἡ κοινὴ συνείδησις, προσῆψεν εἰς τὰ τρία σύμβολα τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, σημασίαν ὄλως ἀντίθετον τῆς ἣν πράγματι ἔχουν. Ἀλλὰ τοῦτο συνέτεινεν ὅπως διεξαχθῆ ἀγὼν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθοῦς σημασίας αὐτῶν. Οὗτος εἶναι ὁ μέγας ἀγὼν, ὃν ἡ ἀνθρωπότης ἀναμένει ἀφ' ἡμῶν. Ἐκ τούτου τὸ πᾶν ἤρτηται. Ἐκ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀληθοῦς σημασίας τῶν λέξεων τούτων. Οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς ἐχαρᾶκώθησαν ἀσφαλῶς ὅπισθεν λέξεων. Κατὰ τῶν λέξεων λοιπὸν ὁ πόλεμος καὶ ὑπὲρ τῆς οὐσίας. Ἐνταῦθα ἀναφαίνεται τὸ καθῆκον καὶ ἡ εὐθύνη ἐκάστου, ἐκάστου ἰδίως ἐξ ἐκείνων οἵτινες πλὴν τῶν φυσικῶν ἔχουν καὶ ἠθικοὺς ὀφθαλμούς. Δὲν εἶναι πλέον καθῆκον τοῦ ἀτόμου τὸ νὰ τηρῆ τοὺς νόμους καὶ νὰ δεικνύῃ ἑαυτὸν ἀγαθὸν πολίτην, τοῖς ἡγεμόσι πειθόμενον. Ὅχι. Ἡ τακτικὴ αὕτη, ὑπεραπεδείχθη ἤδη ὅτι, δὲν ἄγει εἰς

τὴν καθολικὴν εὐδαιμονίαν. Καὶ δὲν ὑπάρχει εὐδαιμονία ἂν δὲν εἶναι καθολικὴ. Τὸ καθήκον παντὸς μὴ στερουμένου τῆς δυνάμεως τοῦ σκέπτεσθαι εἶναι ν' ἀποδείξῃ καὶ ἐξαγγείλῃ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὴν ἀληθῆ σημασίαν τῶν μεγάλων λέξεων δι' ὧν ἤρξατο ἡ μὴ περατωθεῖσα εἰσέτι ἐπανάστασις τοῦ 1789. Καὶ ἡ εὐθύνη τοῦ εἶναι κατὰ τοσοῦτον βαρυτέρα καθ' ὅσον μείζονος ἀναπτύξεως ἔτυχε. Δὲν ἀρκεῖ ἤδη νὰ εἶναι τις χρηστὸς πολίτης, ἢ ἀγαθὸς χριστιανός, ἀλλὰ πρέπει νὰ καταστῇ καὶ ἥλιος, ζωογονῶν περὶ ἑαυτὸν ὀλόκληρον σύστημα διανοιῶν. Οὐδεμία ἠθικὴ, οὐδεμία διδασκαλία ὠφελεῖ ἄνευ τῆς συναισθήσεως τοῦ καθήκοντος τούτου καὶ τῆς εὐθύνης ταύτης. Πάλαι ποτὲ ἡ ἠθικὴ ἐμετράτο κατὰ λόγον τῆς θεαρεσκείας τῶν ἔργων ἐκάστου. Ἀλλὰ κατέπεσε σήμερον ἡ ἀρχαία περὶ Θεοῦ ἔννοια, καὶ ἀντικατέστησεν αὐτὴν ἡ θετικὴ γνώσις ὅτι ὅσῳ τις λησμονεῖ ἑαυτὸν ἐργαζόμενος ὑπὲρ πάντων, τόσῳ ἠθικώτερος καὶ τόσῳ εὐδαιμονέστερος εἶναι. Ἡ θρησκεία ἣτις θὰ προκύψῃ ἐκ τῆς νεωτέρας θετικῆς ἐννοίας περὶ θεϊότητος, θὰ ἐνσταλλάξῃ πρὸ πάντων τὴν πίστιν ὅτι οὐδεμία εὐδαιμονία δύναται νὰ εἶναι πλήρης, ἂν δὲν συμμετέχωσιν αὐτῆς πάντες οἱ ἄλλοι, ἂν δὲν συμμετέχῃ μάλιστα πᾶν ὅ,τι ἐπὶ γῆς ὑπάρχει καὶ κινεῖται καὶ ἐστὶ. Δὲν ὑπάρχει δὲ ἀμάρτημα βαρύτερον ἢ ἡ ἀδιαφορία τινος περὶ τῶν ἄλλων, καὶ περὶ τῶν μελλουσῶν γενεῶν. Τὴν νεωτέραν ἀποκάλυψιν ἀποτελεῖ ἡ ἀλήθεια ὅτι ἡ ἀνθρωπότης τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος εἶναι μιά, εἰς ὄργανισμός, ἐν σώμα. Τὰ ἄτομα ἐξ ὧν ἡ ἀνθρωπότης σύγκεται δὲν δύναται νὰ διαφύγῃ τὰς περιπετείας αὐτῆς, ἀνεξαρτήτως χρόνου καὶ τόπου. Ὁ δὲ νόμος περὶ ἀναποδόσεως, ὁ ὑπάρχων ἐν τῇ φύσει, δὲν εἶναι θεολογικὴ τις θεωρία, ἀλλ' ἐπιστημονικὴ Διαθήκη, αὐτεπίβλητος. Προϊούσης τῆς ἐπιστήμης ἀνευρίσκειται εἰσὶναι δικαιοσύνην ἐκ τῶν ὑστέρων ἢ ἀρχαία θεωρία τῆς μετενσαρκώσεως, καθ' ἣν τὰ αὐτὰ ἐγώ—τὰ ἄτομα τῆς ἀνθρωπότητος—ἐξακολουθοῦσι ἐπὶ χιλιάδας ἐτῶν ἐρχόμενα ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας, ὑπὸ διάφορον ἐκάστοτε σάρκα, ἀνά δύο ἢ τρεῖς αἰῶνας, μέχρι τελειοποιήσεως. Ανευρίσκειται οἰοεὶ ἐξηγούμενος ἐκ τῶν ὑστέρων ὁ πανάρχαιος νόμος τῆς κήρμας, ἡ αἴσα, ὡς ὁ Ὅμηρος ὀνομάζει αὐτὸν—ὁ νόμος καθ' ὃν εἰς τὰ διαδοχικὰ μετενσαρκούμενα ταῦτα ἐγώ—ἐπιφυλλάσσεται ἐκάστοτε ζωὴ ἀκριβῶς οἷαν αὐτὰ εἶχον προπαρασκευάσει ἐν τῇ προγενεστέρᾳ ὑπάρξει των. Ἀλλ' ἔστω οἰαδήποτε ἡ σχέσις τῶν νεωτέρων ἀληθειῶν πρὸς τὰς ἀρχαίας. Παρελθόν, παρόν καὶ μέλλον εἶναι ἐν αἰῶνι τῶν ἡμῶν, ἰδοὺ τί ἐξόχως ἐνδιαφέρει ἡμᾶς. Ἀκριβῶς ὅπως δὲν δύναται νὰ μὴ τιμωρηθῇ ὁ ἀφίνων τὸ πῦρ

νά διαδοθῆ εἰς τὰ ἐνδύματά του, οὕτω δὲν δάναται νὰ μὴ τιμωρηθῆ ὁ ἀφίνων ἀκώλυτον τὴν ἐξέλιξιν τῆς κακοδαιμονίας.

Ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον διαπιστοῦνται ἐν τῷ αἰῶνι ἡμῶν ἡ Ἀλήθεια, ὅτι εἰς μετὰ τῶν ἄλλων οἱ αἰῶνες ἤγαγον ἡμᾶς εἰς τὰ πρόθυρα νέου κοινωνικοῦ καθεστῶτος, ὑφ' ὃ αἱ τε μονάδες καὶ αἱ ὁμάδες τῆς ἀνθρωπότητος θὰ ἀπολαύσωσι τῆς μεγίστης νοητῆς εὐδαιμονίας. Παρὰ πάσας τὰς στρεβλὰς πεπειθήσεις τοῦ παρελθόντος, παρὰ πάσας τὰς ἀντιδράσεις, παρὰ πᾶσαν τὴν ἀποπλάνησιν καὶ ἀκινήσιαν τῆς μεγάλης πλειονότητος, ἡ Ἀλήθεια κατέδειξε τὸ κράτος της. Μειονότητες ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα, ἡ πολλάκις ἄτομα ὧν ἡ διαυγῆς διάνοια διεῖδε μακρόθεν ὀρίζοντας νέας ἐποχῆς, διεῖδον αὐτοὺς διότι ἐπληροῦντο αἱ ψυχαὶ των ἐκ τοῦ σπινθῆρος τῆς ἀληθείας, τοῦ ἔρωτος πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα πᾶσαν, ἧς ἠσθάνθησαν ὅτι ἀπετέλουν ἀναποφεύκτως μέρος, τοῦ ἐνθέου ἐνδιαφέροντος περὶ τῶν ἄλλων ὅπερ ἡ νεωτέρα φιλοσοφία ἀπεκάλεσεν *ἀλτρονισμόν*, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν μέχρι τοῦδε χαρακτηρίσαντα τὰς σχέψεις τῶν πολλῶν, ἐγωϊσμόν. Διεῖδον τοὺς ὀρίζοντας τῆς νέας ἐποχῆς, καὶ ἡ μεγάλη πλειονότης τυφλῆ ἐκ τοῦ ἐγωϊσμοῦ οἷος ἐδιδάχθη αὐτῇ, ἐκήρυξε τοὺς ὀξυδερκεῖς τούτους ἀνθρώπους ὄνειροπόλους πρὶν ἐνοήσῃ, ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι διδάσκαλοι αὐτῆς ἔπασχον ἐξ ἐφιάλτου. Ἡ ἀνατείλασα πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν ἀλήθεια, διὰ τῆς χειραφετήσεως τῆς συνειδήσεως ἀπεκάλυψε τὴν πλάνην τῶν παρωχημένων γενεῶν, καὶ κοσμοπολίτις ἀνεστηλώθη ἡ σημαία τοῦ *ἀλτρονισμοῦ*. Οἱ ὀρίζοντες τοῦ νέου κοινωνικοῦ καθεστῶτος δὲν εἶναι ἐφεξῆς ὄρατοὶ μόνον εἰς ὀλίγα ἄτομα, προτρέξαντα τοῦ αἰῶνος των, ἀλλὰ καθίστανται ἀπὸ τοῦδε καταφανεῖς πρὸς τὴν δημοσίαν συνείδησιν, καὶ ἡ ἀνθρωπότης ἡμόρρυθμος καὶ σύσσωμος θὰ βαδίσῃ πρὸς κατάρκτησιν τῆς ἀληθοῦς ἐλευθερίας οἰκοδομοῦσα νέον ναὸν Δικαιοσύνης, ἐν τῇ ἀκλονήτῳ καὶ θετικῇ πίστει, ὅτι συντάσσεται μετὰ τῆς Ἰσχύος τῶν πραγμάτων, μετὰ τοῦ ὑπερτάτου ἱστορικοῦ νόμου ὅστις διέπει τὰ ἀνθρώπινα καὶ ὅστις πάντας ἡμᾶς—τοὺς ἐκόντας καὶ τοὺς ἄκοντας, τοὺς ἐν ἐπιγνώσει καὶ τοὺς ἐν ἀγνοίᾳ βοηθοῦντας τὴν ἐξέλιξιν—ὠθεῖ ἀκαταπαύστως ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ εἰς τὴν βασιλείαν τῆς μελλούσης ζωῆς, εἰς τὸ νέον κοινωνικὸν καθεστὸς.

Ἐν Λονδίῳ, Ἰουνίος 1890.

ΠΛΑΤΩΝ Ε. ΔΡΑΚΟΥΛΗΣ